

УДК 811.161.2'373.47:82-992

Є. С. Моштаг
А. М. Крохмаль

СИНТАКСИЧНА НАДМІРНІСТЬ І СИНТАКСИЧНА КОМПРЕСІЯ ЯК ЗАСОБИ ЕКСПРЕСИВНОГО СИНТАКСИСУ В СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ ТРЕВЕЛОГАХ

У статті розглянуто експресивність мови сучасних українських подорожніх нарисів, зокрема її прояв на синтаксичному рівні. Досліджено синтаксичну надмірність і синтаксичну компресію як основні синтаксичні засоби експресивності, виявлено функції експресивних синтаксичних конструкцій.

Ключові слова: експресивність, синтаксична надмірність, синтаксична компресія, сурядність, підрядність, повтор, парцеляція, паралелізм.

Жанр подорожніх нарисів, або тревелогів стає дедалі все більш популярним, оскільки, у зв'язку з інтенсифікацією процесів глобалізації, подорожі поступово втрачають статус ексклюзивності і стають все більш доступними пересічному громадянину. Цей факт зумовлює **актуальність** нашого дослідження.

Однією з головних характеристик мови тревелогів є експресивність. Досліджуючи експресивність мовних засобів у тревелогах, не можна оминати увагою питань експресивного синтаксису. Подорож, розгортаючись у часі, має свою будову, логіку розвитку подій, свій особливий ритм зі схемами і несподіванками. Все це відображується в синтаксичних конструкціях. **Мета** нашої роботи полягає у виокремленні найбільш типових синтаксичних засобів, що забезпечують експресію.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Експресивні мовні засоби досліджували у своїх працях Н. Бойко [1], Т. Вавринюк [2], О. Карабута [5], Р. Козак [7; 8], З. Коржак [10], Г. Хоменко [12] та інші. Зокрема, були досліджені семантичний, лексикографічний і функціональний аспекти української експресивної лексики [1]. Окремі студії присвячені вивченню експресивних синтаксичних конструкцій у художньому мовленні [5; 7; 8]. Експресивний синтаксис розглядався через призму політичного дискурсу [12], а також модерністського та постмодерністського художнього дискурсу [9]. Однак, на сьогодні роль та функції засобів експресивного синтаксису, зокрема у сучасній українській подорожній прозі, досліджені недостатньо, тому наша робота має стати внеском у розв'язанні цієї проблеми.

У своїй розвідці ми спираємось на праці Н. Кондратенко, за якою виділяємо два базові принципи особливої синтаксичної організації тексту: синтаксичну надмірність і синтаксичну компресію: «На формальному рівні діють два протискеровані принципи: з одного боку, синтаксична надлишковість, надмірність, з іншого — членованість, фрагментарність художнього дискурсу» [9, с. 209].

Синтаксична надмірність характеризується наявністю в тексті ускладнених конструкцій, багатокомпонентних предикативних одиниць, наявністю сурядних і підрядних синтаксичних рядів [9, с. 210]. Для тревелогів характерними є сурядні ряди з однорідних членів речення. Вони вказують, по-перше, на велику кількість і різноманіття об'єктів: «А ще Канаду заповнили ресторани **китайські, корейські, в'єтнамські, тайські, індонезійські...** Цей перелік можна було б продовжувати й продовжувати» [3, с. 108]; «Фінські пороми – а їх з десятків – це одинадцятиповерхові лайнери, що мають статус криголамів. Такі собі плавучі міста з **вулицями,**

магазинами, ресторанами, казино, кіно і театральними майданчиками» [11, с. 26]. Однорідні члени в процитованих висловах показують також наявність великого вибору та високий ступінь комфорту. Аналогічно: *«А поки що вдовольнятимуся списком уже випробуваних способів пересування: автомобіль, літак, візок, поїзд, автобус, тролейбус, трамвай, катер, надувний човен, моторикаша, річковий трамвай, кінь, верблюд, слон. Вибачте, якщо когось забула»* [6, с. 58]. Тут перелік, крім уже відзначеної семантики, вказує на великий мандрівний досвід авторки. Велика кількість і різноманіття об'єктів є мірилом яскравості, винятковості туристичних вражень: *«Риби – блакитні, жовті, фіолетові, чорні, смугасті й розцяцьковані кольоровими плямками – підпливають до вас зовсім близько, адже тут заповідник і на риб ніколи не полювали»* [3, с. 37]. Велика кількість приємних подій створює загальну позитивну емоційну картинку: *«...то був прекрасний час бранчів, вечерь, пікніків, музеїв, прогулянок і пізніх розмов за кухонними столами»* [6, с. 18].

Однорідні присудки передають інтенсивність конкретно-чуттєвих вражень, де джерелом дій є зовнішнє середовище: *«І скрізь так галасливо, ніби потрапив до трубопрокатного цеху металургійного заводу. Все гуде, брязкає, бринить і дзеленчить!»* [11, с. 59]; *«Ці хвили збивають, затягують, перевертають, змушують відчутти всю нашу людську нікчемність в умовах некерованої стихії»* [6, с. 85]. Ці відчуття-переживання також є невід'ємною частиною туристичного досвіду, і однорідні члени підкреслюють його повноту.

У тревелозі Ірени Карпи велику роль відведено описам специфіки подорожей із дітьми. Це відображується також у сурядних рядах, як-от: *«У всі ігри ми пограли, на кожен дзвінок-повідомлення спитали, чи уже приїхали, хмарами помилувалися, з сусідами позаду погралися, сплячій тьоті на ухо поверещали “мама, мама!”, аж вона, бідна, що у відпустку від дітисьок вирвалася, в холодному поту прокинулася, їжу зжували, журнали полистали, казки послушали, в туалет походили, страшним звукам спуску води полякалися, на айпаді в найдурніші ігри зіграли. Так пройшло приблизно півтори години. Із трьох із копійками. Не питайте мене, чим ми далі займалися...»* [6, с. 160]. Головна частина з численними однорідними присудками має високий ступінь експресивності.

Для ідіостилю Лесі Ворониної характерним є нагромадження в сурядних рядах близьких за значенням або й однакових мовних одиниць. У вислові *«замість суворого крику мордастої тітоньки в засмальцьованому халаті тебе мало не попід руки ведуть на чергову процедуру і усміхаються, усміхаються, усміхаються!»* [3, с. 48] простий контактний повтор дієслова вказує на інтенсивність і тривалість дії, а також на незвичність цієї дії для оповідачки. В інших випадках функцію близькозначних іменників у сурядних рядах ми визначаємо як декоративну: *«Як з'ясувалося, з ним [озером] пов'язані неймовірні легенди, перекази та побрехеньки, які збуджують уяву багатьох любителів таємничих історій»* [3, с. 113]; *«В Едмонтоні [...] є багато цікавих куточків, закапелків, а також місцин, пов'язаних з українцями»* [3, с. 81]. Інформативної функції ці повтори не виконують, тож їхнє завдання – підвищення комунікативної привабливості тексту.

У той же час у певних концептуально значущих висловленнях повтор у поєднанні з сурядністю посилює експресивність і ставить важливий логічний акцент: *«щонеділі о шостій ранку можна побачити, як ідуть і йдуть до храму мешканці багатоповерхівок – старі й малі, ошатно вбрані, ідуть під бамкання дзвонів, відчуваючи свою причетність до спільної церкви, до спільної мови і до спільної землі»* [3, с. 19]. Синтаксичні засоби дозволяють авторці більш переконливо і виразно сформулювати свою ідею, яка є соціально вагомою.

Повтори увиразнюють і предикативну сурядність, де ряд складається з простих частин складного речення: «...кожна дорога колись закінчиться, кожен літак приземлиться, кожен крикун засне» [6, с. 56]; «*І світ був прекрасним, і мужики сильними, і чайки жирними, вирішить колись Кора*» [6, с. 85]. В обох випадках авторка використовує синтаксичний паралелізм, а в першому – також і лексичну анафору.

Ідею нав'язливості реклами в Греції передає повтор в Ірен Роздобудько: «*Чим далі їдеши – тим більше рекламних щитів із привабливими красунями і такими самими закличками: “Шуби зі складу”, “Шуби зі знижкою”, “Шуби від виробника”... Шуби... шуби... шуби...»* [11, с. 89]. Далі письменниця з самоіронією передає психологічний ефект такої нав'язливості: «*І починається “шубна лихоманка”: купити – не купити? Якщо купити – то яку і за скільки? Якщо не купити, чи не пошкодуєш про це згодом? Чи не виглядатимеш дурнем в очах інших, тих, що куплять? А головне: наскільки вони ТУТ дешевші, ніж ТАМ? Це важливо. Це дуже важливо. Це надто важливо, аби замислюватися, що десь там, неподалік від столиці Криту Іракліона (чи по-тутешньому – Іракліо), ревів із-за мурів лабіринту царя Міноса його нещасний і жахливий пасинок Мінотавр, а о-о-он тією стежкою спускався до води хитромудрий Одісей...»* [11, с. 89]. Тут синтаксична надмірність виходить уже на текстовий рівень: маємо ряд питальних речень, дистантні повтори предиката важливо (градація). Наприкінці фрагмента сурядність і повтори обриваються, що передає ідею повернення до нормального ходу думок, не спровокованого рекламою.

На рівні текстової сурядності авторки тревелогів створюють складні, багатогранні образи локусів. Для таких фрагментів тексту характерні синтаксичний паралелізм (різного ступеня повноти), анафора. Факультативним є використання абзацу:

«Ріо – це місто, на яке споглядає з висоти гори Корковаду Ісус-Іскупитель, опустивши голову донизу і розкинувши птахом руки, неначе збираючись пірнути в це місто. Ріо – це химерний ландшафт з великими і маленькими бухтами, затоками, лагунами, горами, скелями, прорізними тунелями, білопіщаними пляжами, на яких засмагли бразильські діти з фавел грають у такий футбол, який не соромно показати на чемпіонаті світу. Ріо – це місто, де ростуть химерні рослини і фрукти, де живуть химерні птахи і тваринки. Ріо – це місто, де переплелися карнавальна розгульність і глибока побожність. Ріо – це місто Віри Вовк» [4, с. 123].

«Що ми знали про неї [Америку] років зо двадцять-тридцять тому?

Там – джинси, “Макдональдз”...

Там – Голівуд, Міккі Маус і чіпси.

Там – Фолкнер і Гемінгвей.

Там – Елла Фітцджеральд, Чарлі Чаплін і Мерилін Монро, Майкл Джексон і Мадонна.

Там – усе» [11, с. 121].

Синтаксична будова зазначених уривків має «стоп-кадровий» характер, що передає окремі грані міста Ріо-де-Жанейро і країни США (в обох випадках ужиті більш «народні» варіанти назв: *Ріо* й *Америка*). Разом це формує образ, позначений експресивністю переходів від одного враження до іншого.

Аналогічні переходи бачимо у фрагменті тексту: «*Ті ключі у дверях. Та білизна. Запах кави. Двоє хлопчиків на віслючку перед храмом Чаші. Профіль Богородиці на корі дерева в Гетсиманському саду... Коли сприймати світ у деталях, тоді і велике стає більш зрозумілим»* [11, с. 7]. Ряд речень подібної будови фіксує важливі для авторки картинки-спогади з подорожей і підсумовується узагальненим міркуванням, що передає філософію мандрів від Ірен Роздобудько. Подібні конструкції з номінативних і неповних частин складного речення загалом є типовими для ідіостилю цієї

письменниці й відтворюються в тревелозі, наприклад: *«На цьому — “стоп-кадр”: Карлів міст, натовп, музика, яскраве сонце, долоня на мідному хресті. І те, що я промовила подумки...»* [11, с. 111]; *«Тепер є згадка: ніч, позаду білий купол Американського Парламенту, попереду висока стела-свічка в оточенні прапорів штатів, довкола – велетенський газон, посеред якого лежу я і дивлюсь на місяць. Тиша. Порожні вулиці Вашингтона»* [11, с. 127]. Номінативні частини тут виконують свою типову функцію: «виявляють можливості передавати окремі розрізнені спостереження, миттєві враження» [10, с. 66]. В останньому реченні, з одного боку, відстежуємо звуження зображуваного, фокусування: *ніч – купол – стела – газон – я*; з другого, – панорамність, виразниками якої є просторові обставини: *позаду, попереду, довкола, посеред якого*.

Цікаво відзначити нетиповий випадок синтаксичної надмірності, не пов'язаний ні з накопиченням однорідних членів речення чи підрядних частин, ні з повторами. Синтаксично надмірним видається речення, в якому замість короткої відповіді на питання подається розгорнута: *«Якщо запитати тубільця, чи піде він увечері до пивниці (а це – одне з їхніх найулюбленіших занять), він ніколи – ніколи! – не відповість односкладно. Після довгого уважного погляду (можливо, в глиб своєї загадкової душі) і пауз після кожного – кожного! – слова він сконструює таку відповідь: “Я... не бачу... ніяких... підстав... для того... щоб... цього... не... зробити...” Таку манеру спілкування мають навіть місцеві телезірки!»* [11, с. 15]. Синтаксична надмірність (виражена конструкцією з двома запереченнями) тут подана як риса національної вдачі, що привертає увагу.

Серед видів синтаксичної компресії Н. Кондратенко виділяє текстову фрагментацію та синтаксичну лакунарність. Для тревелогів особливо типовою є фрагментація, що виявляється в парцеляції певних частин речення: *«Хай звикають жити в наметах, довго кудись їхати, йти пішки, розкласти намет, не нудитися в літаку, бачити людей інших рас і культур, міняти кліматичні зони, бути витривалими й терпимими до чогось, що йде не так, як у твоїй уяві. Відкрили до світу, одним словом. І спокійно справлятися з хаосом»* [6, с. 10]. У реченні парцельовано частини складених присудків, які є ніби акцентами в усьому, що було сказано в основній частині речення, і закріплюють важливий зміст висловленого. У реченні *«В машині щось раптом трісло, і вона завершила. Взагалі. Без жодного дощу»* [6, с. 156] парцеляція передає емоції оповідачки, зумовлені стресовою ситуацією в подорожі.

Найчастіше в досліджених тревелогах парцелюються однорідні члени речення, тобто синтаксична компресія поєднується з синтаксичною надмірністю: *«Нема для мене ціннішого ранку за той, коли я прокинулася в горах. Вийшла з намету чи на балкон готелику на горі, а там – вони. В тумані чи в сонці, з лісами чи без, у співі птахів, у передзвоні овечих дзвіночків чи в цілковитій монолітній тиші гімалайської пустелі»* [6, с. 171]. Функціонально однорідність, як ми вже зазначали вище, передає різноманітність і численність вражень, а парцеляція дає змогу зробити додатковий акцент на кожному з них. Цей прийом особливо характерний для ідіостилю Ірен Роздобудько: *«Ночами мені сниться Клеопатра. І прекрасна Нефертіті. І перша феміністка Єгипту – цариця Хатшепсут. І юний Тутанхамон, що грається золотими і смарагдовими змійками»* [11, с. 67]; *«Зізнаюся: втриматись від спокуси сфотографуватись на “святomu місці” неможливо. На позолоченій трибуні. З розумним виглядом. Перед мікрофоном: “Шановні пані та панове...”»* [11, с. 37]. Відвідання зали, в якій відбуваються вручення Нобелівських премій і виголошуються промови лауреатів (про це йдеться в останньому процитованому контексті), викликає

особливі емоції, при цьому авторка уявно «прокручує» ситуацію, додаючи деталі у вигляді структур-парцелятив. Емоції, пов'язані з подорожжю, передаються через парцеляцію і в такому вислові: *«Відверто кажучи, десь глибоко в душі я була страшенно задоволена цим несподіваним досвідом. Адже багато разів, їдучи в потязі незнайомою місцевістю або пливучи на човні, уявляла, що... роблю ривок і зістрибую вниз. У невідомість. У щось зовсім нове – в іншу ситуацію, яка вмить поглинає тебе і змушує жити і діяти в ІНШИХ умовах»* [11, с. 116].

Висновки та перспективи подальших досліджень. В описі подорожей і вражень від них важливу роль відіграють експресивні засоби. Вони реалізуються на різних рівнях: лексичному, фразеологічному, синтаксичному. Особливий ритм подорожей і психічну організацію вражень від них передають синтаксичні структури, серед яких найбільш поширеними засобами експресії виявилися сурядні ряди з однорідних членів речення як приклад синтаксичної надмірності. Серед видів синтаксичної компресії для тревелогів особливо типовою є фрагментація, що виявляється в парцеляції певних частин речення.

Поява все більшої кількості творів означеного жанру становить великий науковий інтерес з точки зору лінгвістичного та дискурсивного аналізу текстів такого типу, що у свою чергу становить перспективу подальших розвідок у цьому напрямі.

Список використаної літератури

1. Бойко Н. І. Українська експресивна лексика: семантичний, лексикографічний і функціональний аспекти : моногр. / Н. І. Бойко. – Ніжин : Аспект-Поліграф, 2005. – 552 с. ; Boiko N. I. Ukrainska ekspresywna leksyka: semantyczny, leksykograficzny i funkcjonalny aspektu : monohr. / N. I. Boiko. – Nizhyn : Aspekt-Polihraf, 2005. – 552 s.
2. Вавринюк Т. І. Називні уявлення як засіб експресії в художньому мовленні / Т. І. Вавринюк // Філологічні студії. Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету. – 2014. – Вип. 10. – С. 145–150 ; Vavryniuk T. I. Nazyvni uivavlennia yak zasib ekspresii v khudozhnomu movlenni / T. I. Vavryniuk // Filolohichni studii. Naukovyi visnyk Kryvorizkoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu. – 2014. – Vyp. 10. – S. 145–150.
3. Воронина Л. У пошуках Огопого : (нотатки навколосвітньої мандрівниці) / Л. Воронина. – Київ : Нора-Друк, 2010. – 176 с. ; Voronyna L. U poshukakh Ogorogo : (notatky navkolosvitnoi mandrivnytsi) / L. Voronyna. – Kyiv : Nora-Druk, 2010. – 176 s.
4. Гримич М. Бранзолія : подорожні записки / М. Гримич. – Київ : Дуліби, 2015. – 156 с. ; Hrymych M. Branzoliia : podorozhni zapysky / M. Hrymych. – Kyiv : Duliby, 2015. – 156 s.
5. Карабута О. Художньо-виражальні засоби складних речень та періоду у прозі Ірени Карпи / О. Карабута // Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Лінгвістика. – 2010. – Вип. 12. – С. 231–235 ; Karabuta O. Khudozhno-vyrazhalni zasoby skladnykh rechen ta periodu u prozi Ireny Karpy / O. Karabuta // Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Ser. : Linhvistyka. – 2010. – Vyp. 12. – S. 231–235.
6. Карпа І. Baby travel. Подорожі з дітьми, або Як не стати куркою / І. Карпа. – Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2014. – 208 с. ; Karpa I. Baby travel. Podorozhi z ditmy, abo Yak ne staty kurkoiu / I. Karpa. – Kharkiv : Klub simeinoho dozvillia, 2014. – 208 s.
7. Козак Р. В. Експресивні синтаксичні конструкції в художньому мовленні Ірен Роздобудько : лінгвокультурологічний аспект / Р. В. Козак // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Філологічні науки. – 2009. – Вип. 20. – С. 285–288 ; Kozak R. V. Ekspresywni syntaksychni konstruktsii v

khudozhnomu movlenni Iren Rozdobudko : linhvokulturolohichnyi aspekt / R. V. Kozak // Naukovi pratsi Kamianets-Podilskoho natsionalnoho universytetu imeni Ivana Ohienka. Filolohichni nauky. – 2009. – Вур. 20. – S. 285–288.

8. Козак Р. В. Прагматичний аспект експресивності порівняльних конструкцій в художньому мовленні Ірен Роздобудько (психологічна драма «Гудзик» : мова оригіналу та переклад російською мовою) / Р. В. Козак // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Філологічні науки. – 2010. – Вип. 23. – С. 72–76 ; Kozak R. V. Prahmatychnyi aspekt ekspresyvnosti porivnialnykh konstruktssii v khudozhnomu movlenni Iren Rozdobudko (psykholohichna drama «Gudzyk» : mova oryhinalu ta pereklad rosiiskoiu movoiu) / R. V. Kozak // Naukovi pratsi Kamianets-Podilskoho natsionalnoho universytetu imeni Ivana Ohienka. Filolohichni nauky. – 2010. – Вур. 23. – S. 72–76.

9. Кондратенко Н. В. Синтаксис українського модерністського і постмодерністського художнього дискурсу : моногр. / Н. В. Кондратенко. – Київ : Вид. дім Д. Бурого, 2012. – 328 с. ; Kondratenko N. V. Syntaksys ukrainskoho modernistskoho i postmodernistskoho khudozhnoho dyskursu : monohr. / N. V. Kondratenko. – Kyiv : Vyd. dim D. Buraho, 2012. – 328 s.

10. Коржак З. Засоби вираження емоційної експресивності у номінативних реченнях / З. Коржак // Мова і культура. – 2014. – Вип. 17, т. 4. – С. 60–67 ; Korzhak Z. Zasoby vyrazhennia emotsiinoi ekspresyvnosti u nominatyvnykh rechenniakh / Z. Korzhak // Mova i kultura. – 2014. – Вур. 17, т. 4. – S. 60–67.

11. Роздобудько І. Мандрівки без сенсу і моралі / І. Роздобудько. – Київ : Нора-друк, 2011. – 192 с. ; Rozdobudko I. Mandrivky bez sensu i morali / I. Rozdobudko. – Kyiv : Nora-druk, 2011. – 192 s.

12. Хоменко Г. Є. Експресивний синтаксис у текстах політичної тематики / Г. Є. Хоменко // Філологічні студії. Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету. – 2011. – Вип. 6 (2). – С. 222–228 ; Khomenko H. Ye. Ekspresyvnyi syntaksys u tekstakh politychnoi tematyky / H. Ye. Khomenko // Filolohichni studii. Naukovyi visnyk Kryvorizkoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu. – 2011. – Вур. 6 (2). – S. 222–228.

Стаття надійшла до редакції 28.10.2018.

Ye. Moshtagh

A. Krokmal

SYNTACTIC REDUNDANCY AND SYNTACTIC COMPRESSION AS MEANS OF EXPRESSIVE SYNTAX IN MODERN UKRAINIAN TRAVELOGUES

The article considers the expressiveness of the language of modern Ukrainian travel essays (travelogues), in particular, its manifestation at the syntactic level. The syntactic redundancy and syntactic compression as the main syntactic means of expressiveness have been investigated, the features of expressive syntactic constructions have been studied.

The genre of travel essays or travelogues is becoming more and more popular because, due to the intensification of globalization processes, travelling gradually loses its status of exclusivity and is becoming more accessible to the ordinary citizen. This fact determines the relevance of our research.

In the description of travelling, expressive means are implemented at different levels: lexical, phraseological, syntactic. The special rhythm of travelling and the mental organization of impressions from it are conveyed by syntactic structures, therefore, exploring

the expressiveness of language means in a travel essay, one cannot overlook the issues of expressive syntax.

The purpose of our work is to single out the most typical syntactic means that provide expression. In our study, we refer to the works of N. Kondratenko, according to which we distinguish two basic principles of a special syntactic organization of the text: syntactic redundancy and syntactic compression.

Syntactic redundancy is characterized by the presence in the text of complicated constructions, multicomponent predicative units, the presence of compound and subordinate syntactic series. The travel essay is characterized by a series of homogeneous members of the sentence. They indicate, firstly, the abundance and variety of objects, which in turn is a measure of brightness, the exceptional nature of tourist impressions. Homogeneous predicates convey the intensity of specific sensory impressions, where the source of action is the external environment. These feelings-experiences are also an integral part of the tourist experience, and homogeneous members emphasize its completeness.

Among the types of syntactic compression we distinguish text fragmentation and syntactic lacunarity. For travelogues, fragmentation is particularly typical; it is manifested in the parceling of certain parts of the sentence.

Most often, the homogeneous members of the sentence are parcelled in the travelogues studied, that is, syntactic compression is combined with syntactic redundancy.

The emergence of an increasing number of works of the genre is of great scientific interest in terms of linguistic and discursive analysis of texts of this type, which in turn provides the prospect of further exploration in this field.

Key words: *expressiveness, syntactic redundancy, syntactic compression, compound sentence, subordinate clause, repetition, parceling, parallelism.*

УДК 811.161'373.21

І. Я. Ординська

СТРУКТУРУВАННЯ ВЛАСНИХ НАЗВ ДРІБНИХ ГЕОГРАФІЧНИХ ОБ'ЄКТІВ (НА МАТЕРІАЛІ МІКРОТОПОНІМІЇ ПІВНІЧНОЇ ХМЕЛЬНИЧЧИНИ)

У статті схарактеризовано основні праці, присвячені дослідженню мікротопонімії різних регіонів України з погляду наявності термінозначень для окремих груп дрібних денотатів; запропоновано власну термінологію та описано структуру мікротопонімікону Північної Хмельниччини.

Ключові слова: *мікротопонімія, термін, дефініція, мікрооиконім, мікрогідронім, мікрооронім, мікрохоронім.*

Постановка проблеми. Традиційним у сучасній ономастиці стало розуміння мікротопоніма як назви невеликого природного або іноді й штучно створеного денотата, яка співвідноситься із типом або особливостями іменованого об'єкта і може бути відомою як значній, так і обмеженій кількості людей. Мікротопоніми – це рухомий пласт найменувань, що перебувають найближче до апелютивів, можуть швидко виходити з ужитку, мати прозору етимологію або втрачати мотивацію, переходити в силу різних обставин з одного класу назв в інший (наприклад, поля можуть називатися *Аеродром, Ночви, Хутір*, урочища – *Діброва, Курорт, Селище*, ліси